

OBOLELI VETERANI so po zaslugu našega Rdečega križa deležni tudi veliko zahvale. Posebno tisti, ki so na bojiščih dobili živčne bolezni. Na gornji sliki je dekle, k jih vedri v aktih z izčenim psom.

Konferenca velike četvorice se razšla brez da bi uspela

Državni tajnik Marshall še upa v sporazum. — "Izvestja" v Moskvi optimistične. — Graditev miru na podlagi dveh sistemov težavno delo

Državni tajnik Marshall se je rok. Avstrijsko vprašanje.

Avstrijsko vprašanje

Niti avstrijskega vprašanja ni mogoč rešiti. Ena izmed spornih točk glede Avstrije je sovjetska in jugoslovanska zahteva za reparacije. Avstrija je ubožna, toda je pomagala Hitlerju pleniti kjer koli je mogla, seveda, "proti svoji volji", kajti tudi ona je bila napadena od njega. Toda Moskva in Beograd, pa i Praga ter Varšava dokazujojo, da se je podala brez upora.

Ni tajil, da se je vrnil nedovoljen. A ob enem je podujal, da je toliko nasprotuječi si problemov, in tako veliko navzkrižj, da že to, ker so se o njih prerekali in se drug z drugim seznanili kaj kdo misli in hoče, je ugradilo pota za naslednji konferenci, ki bosta o mirovni pogodbi, oziroma glede bočnosti Nemčije obe v jeseni. Ena v New Yorku ob priliku zborovanja Združenih narodov, druga pozneje v Londonu.

Z svet ni dobro, ker se sporazum zavlačuje. Ampak vprašanja so tolikšna in interesni tekmojčil, da ostalih velesil tako navzkriži, da bi bil čudež, če bi Marshall prišel nazaj iz Moskve in rekel Trumahu: "Vse se je dobro iztekel!"

Zborovanje v napetosti

Nekako tik ob prijetku moskovske konference, ki je trajala 46 dni, je predsednik Truman proglašil svojo doktrino — pravijo — da bo zgodovinska — namreč boj proti komunistični ekspanziji vsepošvod po svetu. V socialističnem jeziku se bi to reklo, borba za kapitalizem proti vsem, ki ga ogrožajo.

Naravno, da Trumanova vojna napoved na ljudi, ki vodijo, oziroma vladajo Sovj. uniju, ni vplivala dobro. In tako se je v tej atmosferi "velika četvorica prerekala" in se razšla praznih

(Konec na 5. strani.)

HISTERIJA, KI NE OBETA NE NAŠI DEŽELI, NE SVETU NIČ DOBREGA

Henry Wallace je bil podpredsednik Zed. držav. Ako bi pokojnemu Rooseveltu ne bilo toliko za naklonjenost "demokratov" iz južnjaških držav, bi bil Henry, ne pa Truman, njegov naslednik v Beli hiši. Wallace je zadnji "newdealer", ki v demokratski stranki še kaj pomeni. Toda ali je to res?

Ne, ni.

Demokrati in republikanski kongresniki ter senatorji zahtevajo vse sorte kazni proti njemu, ker je govoril v Angliji, v Franciji in drugod kjer je bil v Evropi proti naši novi (Trumanovi) vnanji politiki in za zgraditev miru v Evropi.

Wallace postane morda še slaven mož. Je velik mislec, a rad bi, da ostane svet pod kapitalizmom, ki bo res "free enterprise" itd.

V petek 25. aprila je bilo poročano, da je Wallace "izvržen", saj kar se Los Angelesa tiče. Kar je v New Yorku Madison Square Garden, to je v Los Angelesu Hollywood Bowl.

Sijajna arena — največja in edina v tem milionskem mestu, ki lahko sprejme na tisoče ljudi.

Najel jo je za Wallacejev govor odbor organizacije Progressive Citizens of America. Glavni njen vodja je Wallace.

Odbor je našemu bivžemu podpredsedniku to arena odpovedal, ker noči, da se bi v njih "usiljevalo tuje ideologije".

V isti areni je pred mnogimi leti vzlič silnim protestom dobil prostor za svoj govor v ameriški delavski zgodovini nesmrtni Eugene V. Debs. On je v vsakem svojem govoru propagiral zlom kapitalizma. Pa so mu tu in tam le dali dvorane na razpolago, češ, naj se izpuhne besede iz njega, in naj mu njegovi prištasi ploskajo, jim bo vsaj odleglo in bodo lahko v miru spali!

Tako je tudi bilo. Debs je govoril marsikje proti volji magnatov, ki so kontrolirali velike dvorane, a ko so bili uverjeni, da je to bolje kot pa da se jim bi zaduševalo glas in bi morali v podtalnost, so smeli govoriti.

Zadušen pa jim je bil glas med prvo svetovno vojno toliko, da kdor je javno govoril, je marsikdo moral v ječo.

Henry Wallace je reporterjem v Parizu dejal, da ni ne komunist, ne socialist, pač pa da je le demokrat in kot tak samo "torij progresivnih nazorov".

S tem se je slabo označil. Za "progresivnega torija" se smatra tudi Winston Churchill.

Wallace se je vrnil in je blaten toliko kot nobena druga politična osebnost v sedanji histeriji.

Njegovo geslo je mir. Sklenitev trajnega miru in ureditev organizacije združenih narodov za vzajemnost.

Ako bo v tej misiji uspel, bo ostal v zgodovini večja osebnost kot pa sta predsednik Truman in njegov državni tajnik general Marshall.

Grčija že jača svojo oboroženo silo

Grčka vlada je na račun naše obetane materialne in tehnične pomoči povečala svojo žandarmirijo za šest tisoč mož. Njena armada šteje okrog 130,000 mož, angleške čete v Angliji pa štejejo kakih 15 tisoč mož.

Cete grških gerilcev ali partizanov imajo okrog 15 tisoč moških in žensk. Tako trdijo njih nasprotne viri.

V Zed. državah več žensk kakor moških

Skozi dolgo dobo je bilo v Združenih državah zmerom veliko več moških kot žensk, posebno

v onih letih, ko je bilo naseljevanje na višku. Nedavno pa je census bureau poročal, da je sedaj tu 400,000 žensk več kot pa moških. Isto urad ceni, da je tudi Zed. države 141 milijonov prebivalcev.

Prejeli smo precej poročil glede bočnosti konvencije SANSA. Dalje dopis Franka Smitha, ki oglaša prireditev odbora Sansovih podružnic. Vrši se bo to nedeljo v dvorani SNPJ.

Prejeli smo precej poročil glede priredbe v korist Proletarca, ki se je vrnila 20. aprila. Vseh nismo mogli urediti za v to številki.

Joško Oven piše o nji v svoji koloni na drugi strani in Anne Beniger na tretji strani. Druga poročila pridejo na vrsto pozneje.

Etbin Kristan je v aprilu to leto dopolnil osemdeset let. Članek o tem bo v prihodnjem številki. Čitatejo o tem tudi dopis, ki ga ima v tej številki Louis Kafeler.

In ne prezrite čitati roman "Iz ljubezni", ki ga je napisala Wanda Wasilewska.

V tej številki je tudi izkaz prispevkov v tiskovni sklad.

V prihodnjih številkah bodo poročila in razprave o raznih naših notranjih zadevah, n. pr. o JSZ, o agitaciji za Proletarca, o Slovenskem delavskem centru, o pevskih ter dramskih zborih.

Predvsem se bomo morali posvetiti boljši agitaciji — nameč več ljudi bo moralno pristopiti zraven za list, ako ga hočemo ohraniti. Čitateljev in drugih prijateljev ima priljubo, agitatorjev pa premalo.

Iz kolone upravnice je razvidno, da se je oglašil prijatelj iz sosedstva Willarda v Wisconsinu in dokazal, da se novi naročniki še lahko dobre vzlike izumirajo "starejše" generacije.

Lahko bi v tej številki omenili tudi razne pohvale o letošnjem Ameriškem družinskem koledarju, ki pa je itak že bil tolkokrat dobro ocenjen, da se vsem, ki o njemu pišejo, zahvaljujemo.

Sedaj gre največ izvodov tega — pa tudi prejšnjega letnika v stari kraj. Tudi od tam so si ga naročili, predvsem razne vladne ustanove.

Ako imate v stari domovini svoje, pošljite jim, ako le zmorete, ne samo letošnji temveč tudi lanski letnik Ameriškega družinskega koledarja.

Japonska ostane varna za stari red in cesarja

Pod nadzorstvom generala MacArthurja so se vrile v novi japonski parlament prve redne volitve po vojni. Zmagale so konservativne stranke, dasi imajo vse do ene demokratična imena.

Komunisti, proti katerim je bilo osredotočeno največ kampanje, so dobili le 3 odstotke glasov. V zbornico so dobili štiri poslance ali dva manj kot so jih imeli v provizorični zbornici.

General MacArthur je v tem rezultatu minulo nedeljo japonskemu ljudstvu čestital, ker je tako odločno odkilonil "komunistično" vodstvo.

Rezultat volitev je bilo lahko itak v naprej uganiti. General MacArthur ni le izbraten vojaški večjak temveč tudi prvovrstni politični organizator. Od vsega začetka okupacije je skrbel, da se dinastijo obvaruje, da se na Japonskem usidrijo ameriški industrialni interesi, in da se japonski gospodarski sistem ohrani kot je bil — torej za kapitalizem, ampak da se ga demokratizira kolikor največ mogoče po ameriškem vzoru.

Najnajča je iz volilne borbe je izbrana social-demokratična stranka. Izmed 466 poslanskih sedežev jih je dobila 142. Ampak japonski social-demokrati niso niti pred prvo svetovo vojno v socialistični internacionali kaj prida sloveni. Vzrok temu je bil, ker so smatrali i socialističe zapadnih sil za podpornike imperializma, ki je takrat zasluževalo vso Azijo, z izjemo Japonske, ki se mu je izmučevala stopnjema iz rok z graditvijo svojega imperializma.

Vendar je značilno, da je ta stranka dobila izmed vseh največ mandatov, ne pa večine. To pomeni, da bi japonsko ljudstvo rado v socialni preobrat, toda ne pod kontrolo ali pa pod oblast Rusije.

Liberalna stranka, ki je liberalna le po imenu (načeljuje ji premier Sigeru Yoshida), je dobila 133 sedežev, demokratska stranka (demokratska samo na papirju) ima v novi zbornici 126 sedežev, ljudska kooperativna stranka 31, komunisti kot že omenjeno štiri, razne manjše skupine 16, neodvisnih poslancev pa je 14, to je takih, ki ne pripadajo nobeni stranki.

Upravičenih glasovatih pri teh volitvah je bilo 40 milijonov volilcev. A le 27 milijonov jih je šlo na volišče. V glavnem mestu Tokiu jih je kar 40 odstotkov ignoriralo volitve. Za demokratiziranje Japonske to ni dobro znamenje.

v onih letih, ko je bilo naseljevanje na višku. Nedavno pa je census bureau poročal, da je sedaj tu 400,000 žensk več kot pa moških. Isto urad ceni, da je tudi Zed. države 141 milijonov prebivalcev.

Cete grških gerilcev ali partizanov imajo okrog 15 tisoč moških in žensk. Tako trdijo njih nasprotne viri.

V tej številki

Na peti strani v tej številki je oznanilo glede bočnosti konvencije SANSA. Dalje dopis Franka Smitha, ki oglaša prireditev odbora Sansovih podružnic. Vrši se bo to nedeljo v dvorani SNPJ.

Prejeli smo precej poročil glede priredbe v korist Proletarca, ki se je vrnila 20. aprila. Vseh nismo mogli urediti za v to številko.

Joško Oven piše o nji v svoji koloni na drugi strani in Anne Beniger na tretji strani. Druga poročila pridejo na vrsto pozneje.

Etbin Kristan je v aprilu to leto dopolnil osemdeset let. Članek o tem bo v prihodnjem številki. Čitatejo o tem tudi dopis, ki ga ima v tej številki Louis Kafeler.

In ne prezrite čitati roman "Iz ljubezni", ki ga je napisala Wanda Wasilewska.

V tej številki je tudi izkaz prispevkov v tiskovni sklad.

V prihodnjih številkah bodo poročila in razprave o raznih naših notranjih zadevah, n. pr. o JSZ, o agitaciji za Proletarca, o Slovenskem delavskem centru, o pevskih ter dramskih zborih.

Predvsem se bomo morali posvetiti boljši agitaciji — nameč več ljudi bo moralno pristopiti zraven za list, ako ga hočemo ohraniti. Čitateljev in drugih prijateljev ima priljubo, agitatorjev pa premalo.

Iz kolone upravnice je razvidno, da se je oglašil prijatelj iz sosedstva Willarda v Wisconsinu in dokazal, da se novi naročniki še lahko dobre vzlike izumirajo "starejše" generacije.

Lahko bi v tej številki omenili tudi razne pohvale o letošnjem Ameriškem družinskem koledarju, ki pa je itak že bil tolkokrat dobro ocenjen, da se vsem, ki o njemu pišejo, zahvaljujemo.

Sedaj gre največ izvodov tega — pa tudi prejšnjega letnika v stari kraj. Tudi od tam so si ga naročili, predvsem razne vladne ustanove.

Ako imate v stari domovini svoje, pošljite jim, ako le zmorete, ne samo letošnji temveč tudi lanski letnik Ameriškega družinskega koledarja.

KOMENTARJI

Zbirka in presoja urednik

George Branting je bil od sovjetske vlade predlagan za governerja internacionaliziranega tržaškega ozemlja. Priporočil ga je v to službo v imenu svoje vlade sovjetski delegat Andrej Gromejko (Gromyko) na zborovanju varnostnega sveta Združenih narodov v Lake Success v New Yorku. Ameriška delegacija je predlog odobrila, iz razloga, da Branting nima zadostnih skušenj za tako službo.

Kdo je Branting? Šved, bil je v raznih vodilnih mestih v švedski vladi, po prepričanju zmenen social-demokrat, z močno vero v demokratični socializem. Udeleževal se je mednarodnih konferenc, delavskih in drugih, vse svoje življenje. Torej ima skočnje. Ampak ker ga je Amerika odbrila, je sovjetski predlog padel v vodo.

Sovj. vlada v predlaganjih kandidatov za governerja tržaškega okrožja vzlič temu, da je bil Branting odbit, ni odnehal. Njen naslednji predlagalec je bil Terje Wold, član norveškega vrhovnega sodišča in bivši justični minister v norveški vladi. Tudi on je sposoben in po mišljenu socialist. In najreče kar kdo hoče, politika Moskve je zares agresivna. Toda bil ali

PROLETAREC

LIST ZA INTERES DŽAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Indija Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NARODNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrletno \$1.00.

Imozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi kopiji in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka po poledine za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$8.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

201 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Italija prehaja v demokracijo - morda . . .

V Italiji sta si v nasprotju dve sili: Vatikan, ki mu indirektno pomagajo vse konservativne struje, dalje rojalisti, ki žele obnovitev monarhije, krščansko demokratska (katoliška) stranka in v prilog reakcije so tudi tiste stranke in struge iz delavskih vrst, ki nasprotujejo združenju delavskega razreda na podlagi programa, ki sta ga lani sestavila voditelj socialistične stranke Pietro Nenni ter vodja komunistov Palmiero Togliatti.

Volitve minuli teden v rojalistični Siciliji so zelo presenetile javnost vseh velikega števila glasov in pa mandatov, ki jih je dobila socialistično-komunistična koalicija. To je ena najbolj reakcionarnih provinc v Italiji, ki je v času odstopa savojske dinastije zahtevala revolucijo, da se jo ohrani na prestolu.

Sedaj pa tako izprememba — v Siciliji . . .

Vendar pa v Italiji ni vse tako v redu kot se navidezno zdi. Konstituanta je ohranila mnogo Mussolinijevih dekretov. N. pr., da rimska cerkev ostane državna cerkev in da duhovnike še v naprej plačuje država, pa kar si morejo še postrani zaslužiti. Dve protestantski cerkvi so fašistični klerikalni uradniki zapri in nekaj drugih pa tudi ovirali, da se je zanje potegnila vsa zvezza protestantskih cerkva v Zed. državah in je prišla zadeva v ameriški tisk in protestantski pridigarji so imeli svobodi oziroma oomejeni svobodi bogočastja v Italiji veliko povedati.

V Italiji je smatan vsakdo, ki ni katoličan, za krivoverca, ako je druge vere, ali pa za bogotajca, če je svobodomislec. Stirih svobodščin — saj kar se veroizpovedanja ter svobodne misli tiče, v Italiji torej ni niti pod njeno sedanjem republikanskim vlado, čeprav so v nji i socialisti in komunisti. So pa v manjšini.

Komunisti so v odseku za snavanje ustawe glasovali — na veliko presenečenje nasprotnikov in socialistov ter somišljenikov, da naj katoliška cerkev ostane državna cerkev in za odobritev pogodbe med cerkvijo in državo, ki sta jo sklenila par let po postanku fašizma Mussolini in papež. A protest proti komunističnemu vodstvu je bil toljšen, da se je potem premislio in dalno komunističnemu poslancem nalogo glasovati skupno s socialisti za ločitev cerkve od države. Večino v konstituanti pa imajo vzhodu temu katoliška ter razne druge stranke staromodnih nazorov in tako bo ostalo glede cerkvenih odnosa v italijanski republiki — ako sploh bo res kdaj republika — po starem.

Zanimiva je bila tudi debata o razporoki.

V Italiji ni bila nikoli dovoljena, razen v izrednih slučajih po dolgih procesih z odobritvijo cerkve. Vsled tega se zakoni v Italiji sploh ne potegujejo za ločitev, a je pa toliko več zakonske nezvestobe, ki se jo grešnikom pri spovedi odpusti, da potem lahko znova greše.

Nova naredba glede zakona določa pravico razporoke le onim, ki so se civilno poročili. V Italiji pa so civilne poroke redke kot bele vrane. Cerkveno poročeni ljudje se smejo razporočiti le ako jim to cerkev dovoli.

Namesto da bi se konstituanta bavila s socialnimi problemi, se je doslej gnjavila največ s predlogi, kako obvarovati cerkev in privilegije in bivši premier Parri, ki je prisel nedavno na predavateljsko turo v Ameriko, pravi, da je Italija bolj v nevarnosti pred obnovno fašizmom kot pa pred komunizmom.

Torej ako je naša nova vnanja politika zgolj za boj proti komunizmu, je v Italiji uspela. Namreč ako je Parri v pravem. A volitve v Siciliji pričajo, da se tudi tam dela dan . . .

Na kak način bi sovjetsko ekspanzijo in "komunizem" najlaljije zajezili

Predsednik Truman je s svojo napovedjo vojne proti "komunizmu" dregnil v sršenovo gnezdo. Napovedal je vojno "tujim ideologijam", ki je proti "našemu načinu življenja". Misil je s stališča, da je treba ustaviti razmah komunizmu.

Toda komunizma sploh ni, niti v Rusiji še ne, ker ima zanj komaj šele začetek. Vojne vihre, civilna vojna, in pa suše so ji preprečile načrte za dvignjenje življenskega nivoja njenega ljudstva. Zato je povprečen človek v USSR veliko na slabšem kot pa povprečen delavec ali farmar v kapitalističnih Zed. državah.

Torej čemu se nam batí sovjetskega komunizma? Zakaj naj Truman z našo vladu vred rešuje pred njim Grčijo in Turčijo, pa Kitajske, Perzijo, Mezopotamijo itd.?

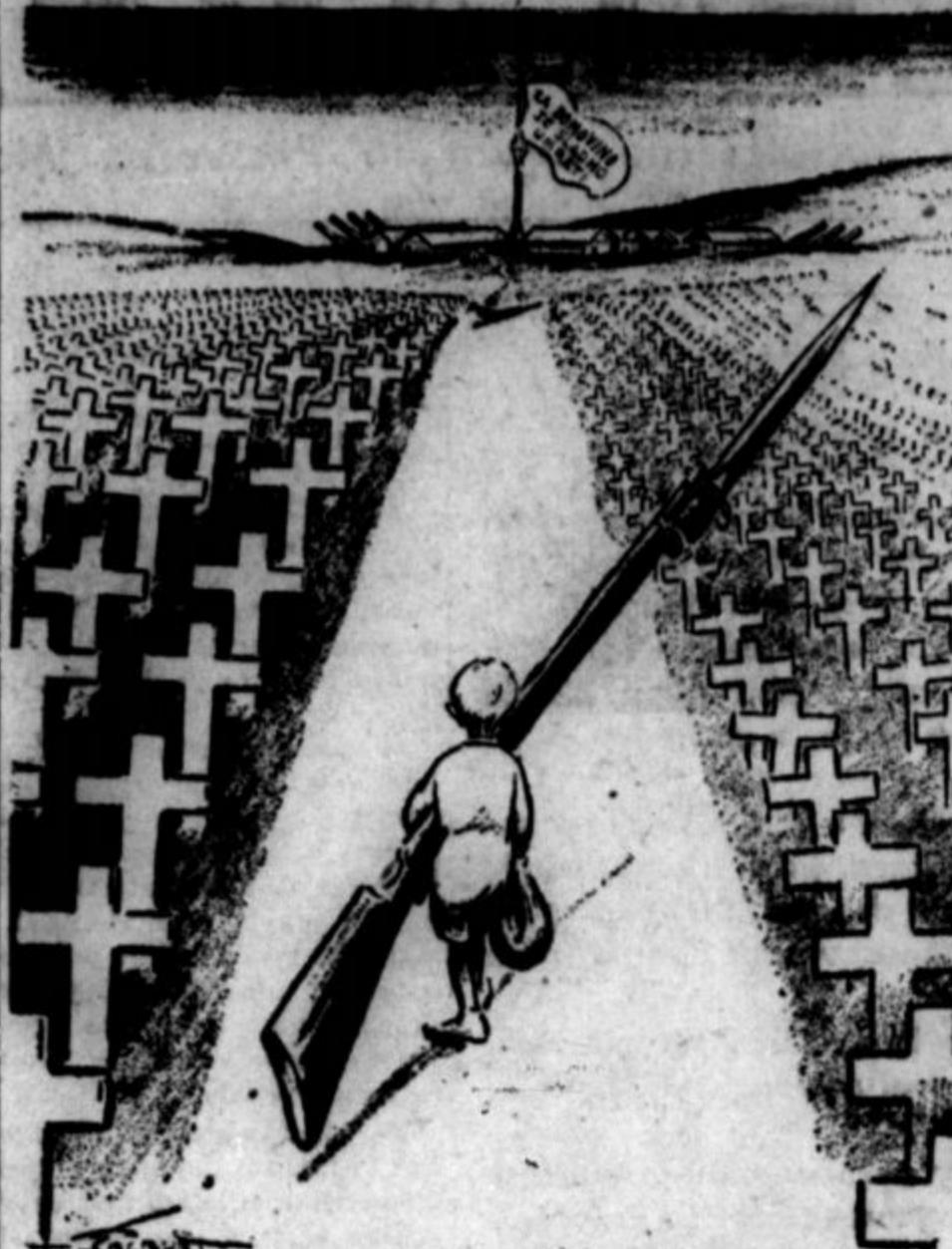
In zakaj toliko krika proti komunistom v Ameriki, ki so v volilnih bojih nezadnja sila, saj niti na glasovnico ne morejo, in ako pridejo — dobe le nezadnato glasov?

Ako naša vladá hoče zajeziti "ekspanzijo" Sovjetske unije, mora ljudstvom po svetu nuditi več kakor pa Kremlj obljubuje.

To je obljubljamo pomoč proti "komunizmu" rojalistom v Grčiji in reakciji v Turčiji, ter vsepošvad "po svetu", ne bo nikdar ustavilo razrednega boja.

Ne posebno radikalno urejevan socialistični tednik "Reading Labor Advocate" pravi v svoji izdaji iz minulega tedna, da se naša vnanja politika zato toliko gnjava proti komunizmu, ker se bojni za posvetstva privatnikov in njihove profile.

Kajti kjerko pridejo na površje sile, ki se označujejo bodisi za domovinske (v Bolgariji in Rumuniji), ali za ljudske fronte, ali kakor že v boju zoper stari red, propade kapitalist in beži kolikor hitro more kam na varno v ameriško ali pa v angleško cono. Ali pa se je umaknil že prej v Švico, v Anglijo, v Spanijo, na Portugalsko, ali pa v Zed. države, ki so v radikalnem delav-

Ali naj gredo otroci te generacije znova v prepast, kot njihni predniki?

OTROCI—MUČENIKI

V kravni borbi za osvoboditev izpod fašističnega jarja je malo slovenski narod, ki steje komaj nad en milijon duš, dopresel strahotne žrtve. Okupator je pobjal slovenski živelj z namenom, da ga do kraja iztrebi. Nacisti v svoji bolestni domišljavosti pa niso mogli razumeti, da si številčno tako neznaten narod pa njim, ki so nastopali v samodopadljivi vlogi zavojevalcev Evrope, nuditi tako žival in neizprosen odpor. Streljali so talec na tekočem traku, krematorijski v koncentracijskih taboriščih so nenasitno goltali nečloveško izmučena telesa slovenskih rodoljubov, z dreves so nihala triplajudi, ki se niti za skem gibaju po vsem svetu oglašane sedaj ne več za arzenal demokracije temveč za "arzenal kapitalizma".

Truman bi lahko veliko storil v svojem boju proti "komunizmu", aki bi rajše pomagal gladnim, izbičanim ljudstvom, namesto rojalistom v Grčiji, fevdalcem v Turčiji in potentatom v arabskih deželah.

Toda če bomo podpirali le Čiang Kajšeka, pa dvorno žlahto v Saudi Arabiji, fevdalce v Perziji, Iraku, v Egiptu itd., docim bomo interese delovnega ljudstva ignorirali, kam pa naj se te mase obrnejo drugam po moralno oporo kot v Moskvo?

Kajpada, da ima i ona svoje imperialistične ambicije, toda zida jih na mase, katerim obljublja s pomočjo svojih propagandistov osvoboditev iz starega reda, ki jim je krivčen kolikor največ more biti.

Ako hočeta naša in angleška vlada zajeziti sovjetsko ekspanzijo in komunizem, tedaj naj si vzameta tole pred oči: s podpiranjem reakcije, privilegijev in fevdalnih knezov se mora izkoriscano, bedno ljudstvo obračati samo tja, kjer se vsaj nadeja moralne, če ne že druge podpore.

In v Washingtonu in v Londonu, kot povsod druge, lahko razumejo, da so staremu redu tla toliko razmajana, da se udirajo na vseh koncih in krajih. La kapitalizem v Zed. državah se je po krizi, začeta v letu 1929, spet opomogel in je sedaj mogočnejši kot se kdaj. Ves zvezni kongres in vse legislature držav naše unije ima v pesteh. Toda ekonomi, ne samo socialistični ampak taki, ki verujejo v kapitalizem, prerokujejo, da brzimo v depresijo, ali kakor že hoče kdo označiti ekonomski polom, ki se stopnjema bliža.

Namesto da bi se Truman bolj brigal za obvarovanje "prosperitete" v tej deželi, se je najbolj proslavljal s svojo vojno napovedjo "komunizmu" v Grčiji, v Turčiji in kjer koli po svetu.

Toda Henry Wallace jin nešteti drugi, ki niso ne komunisti, ne sopotniki, poudarjajo, da se nam gre le za olje v Saudi Arabiji, v Iraku, v Iranu, ne pa za dobrorib in za demokracijo v deželah, ki jih osvojamo pod svoje oblast.

Ako bi bili naši oblastniki, in pa angleški ter nizozemski, francoski in drugi res za demokracijo po svetu, bi se zavzeli za bedno ljudstvo n. pr. v Iraku, ki je na olju toliko bogata dežela kot proporčno nobena druga na svetu. Toda bogastva se izteka v London, v New York, Pariz in v Amsterdam. Podkupnine od naravnih bogastev privatnega, izkorisčevalnega kapitalizma pa dobivajo domači vladarji, ki se bahajo v svojih ornantnih oblačilih in s haremimi.

Tako je i v Perziji in v večini drugih dežel po svetu. Masa beraška — gospoda pa v blesku in vseh dobrin polna, ki si jih more izmisli.

Kadar si proti takemu redu, si v onih deželah označen ali za sovjetskega špiona ali pa za komunista.

Ce hoče predsednik Truman res zajeziti "komunizem", naj se postavi za delavstvo v rudnikih Bolivijs, za osvoboditev Kitajcev izpod Čiang-kaišekove korupcije vladne, naj udari po klerofašističnih režimih v latinskih deželah v Ameriki in v Evropi, naj Turčiji pove, da bo podporo dobila le, aki postane demokratična, in grškemu kralju pa, da naj odpravi korupcijo, ki je tam veliko večja kot pa je v najbolj gangstersko kontroliranem ameriškem mestu.

In dobro bi bilo, ako bi Truman i to razložil, da so totalitarni režimi nastali še, ko se je totalitarni kapitalizem razvel, ali pa začeli nešasti in se je v obupu poslužil za svojo ohranitev fašizma. In na to vojne. Posledice vsega tega so na dlanu.

spremljajo pohod nacističnih "kulturnoscev" in njihovih pomagal, bi bile vredne zloglasnih zavojevalcev, ki nam o njih govorjajo zgodovina in ki so s klanjem otrok in žena ovekovečili svojo sramoto. Slik zverinsko pomorjenih otrok bi lahko naničili cele galerije. Nekateri od teh fotografij so našli pri ujetih sovražnikih, ki so jih sneli in shranili očividno z namenom, da svoja "kulturna" dejanja obvarujejo pozabljenja. Druge pa so skrivaj fotografirali naši ljudje.

Toda mrtvih ni več mogoče obuditi k življenju.

Za življenja, ki so jih dali borce za svobodo vseh sedaj živih, pa se ne more dovolj oddolžiti tiste, ki so kri njihove krv, dediči njihovega življenja in hotenja. To so vojne sirote, otroci žrtv fašističnega nasilja, ki so ostali kot živa dedičina fašistične okupacije. To so sirote, ki jim odseva nenaravnata resnoba iz molce očitajočih oči, ki so prezgodaj videle zver v človeku. Sirote, ki jim je sred ob grozje zdenel in se postaralo in je v njem za vedno ubita lepotu spominov. Sirote, ki jim je drobovje stisnil blazen krk in jim je za vselej legal mrzel kamn na dušo, ko je pred njihovimi očmi ob žaru goreče hiše tolpa bolj zveren kot ljudem podobnem, krv željnih sladostrastnikov klapa ceta in mater ter metale še žive ljudi v ogenj. Sirote, ki veda, da jedo kruh s tuje mize in jim je smehljaj zato tako grenak.

Vest kulturnega človeka kaževeli narodnosti in s katerega koli kontinenta pač ne more in ne sme biti mirna, dokler te sirote ne bodo imele yesega, kar imajo tisti, ki so o vojnih grozah brali samo v časopisih.

V Ljudski republiki Sloveniji je 13.511 sirot padlih borcev in žrtv fašističnega nasilja. Za enmilijonski narod je to ogromno stivilo! Tem sirotom zagotoviti eksistence je bila ena izmed prvih nalog, ki si jih je zastavila država. Izvrševanje teh nalog pa zahteva vedno novih gmotnih sredstev. Slovenija pa ni bogata. Sirom slovenske domovine se stope ruševine stotisočnih požganih domov. Porušena so bila naselja, po nekod cele pokrajine, tako da je bilo treba z novim gospodarstvom začeti takoreko iz nič.

Kljub vsem težkim bremenom je vlaada sirotom zagotovila skromno eksistenco. Toda na vseh koncih se vsega primanjkuje. Najtežje je z oblike, obutvijo in sanitetnim materialom. Industrija se ne more proizvajati dovolj za kritje vseh domačih potreb.

Toda sirote je treba preskrbiti, jih vzgojiti v poštene in samostojne delovne ljudi.

Sleheni človeško čuteč človek se na tistem sramujo svoje blagostanja in svoje sreče, ko ve, da je na tem svetu ob tem času še toliko ubogih in nesrečnih otročičkov, ki imajo komaj najnajnovejše za življenje in ki jim je že njihovo najintimnejšo lastnino — spomine na njihove najdražje, zločinski mortile oskrnili in opljuvali. Duše teh otrok so odprte rane, ki jih more obliž miloščne pa skriti, ne pa ozdraviti. Ne priložnostna milost, ampak organizirana akcija za pomoč tem sirotom je edina dostojna počastitev spomina padlih borcev, ki so idejo višje cenili ob lastnega življenja.

Med sirotami je mnogo zdravstveno ogroženih in bolnih, ki so potrebni stalne zdravniške nege. Nastanjeni so v mladinskih okrevališčih Gojd-Martuljek in Preddvor na Gorenjskem. Razumljivo je, da so bile to sirote v časa okupacije, ko je itak primanjkovalo hrane, še prav posebej izpostavljene pomanjkanju in lakotu. V njihovih teliesih je bacil tuberkuloze pričel svojo razdiralno delo. Tudi ni cudno, da je med njimi mnogo živčnih bolnih, neurotičnih otrok. Prizorom fašistične bestialnosti so bili še žive odraslega človeka komaj kos.

Ko se z njimi razgovarja, se pred teboj odvija pretresljiv film, vrstijo se zgodbe, kakršne smo v prejšnjih casih poznali le iz senzacionalnih pustolovskih romanov in iz zgodovine, ko so se očiglavale na prelomnicah zgodilinskih dogajanj podobne, vendar z daleka manj krvolocene scene, kakor v "civiliziranem" dvajsetletju.

(Konec prihodnjic.)

JOSKO OVEN:

RAZGOVORI

Senat je glasoval s 67 glasovi proti 23tim za \$400,000,000 "posojila" Grčiji in Turčiji, da se ti dve deželi ohranjajo v svobodi in demokraciji. Ce bo to posojilo odobreno v kongresu, pomeni ameriško orožje, denar in tehnično vojaško osobje za ti dve deželi. In tako se je tudi zgodilo.

Hitler in Mussolini sta napravila nekaj sličnega pred leti v Spaniji. Slika se je za stribje komunizma. Mi se spominjamo proti. Ameriški senat je takrat proglašil neutralnost Zedinjenih držav. Po ljudstvu

PRIPOVEDNI DEL

WANDA WASILEWSKA:

Iz ljubezni

(Nadaljevanje.)

A takoj je uvidel, da ga ona ne vidi in ne sliši. Marija je z mrtvimi očmi strmela skozi okno. Ugriznil se je v ustnico in vstal. Previdno jo je položil na divon in pokril z ogrinjalom. Pustila je, da jo je zavil, nepremična in brez volje, kot velika punčka. V električnem čajniku je zavrela voda. Skuhal je čaj in s kozarem v roki sedel poleg nene.

"Pij, vsaj malo moraš piti!"

Previdno jo je pital z žličko kot otroka. Topla tekočina se je razlivala po njeni notranosti in jo ogrevala. Zejno je pila.

"Pojesti moraš tudi nekaj."

Odmaknila se je nazaj, ker je začutila, da ji spet postaja slabo. "Ne, ne, ne..."

"Ni prav tako, Marija. Moraš jesti, zaspiti, se odpočeti."

"Ne..."

"Ne upiraj se. Treba je živeti. Kar se je zgodilo, tega ne povratiš... A treba je živeti..."

"Treba?" je rekla ne vprašujoče, ne začudeno.

Potem pa je strme skozi okno z odrevnenim glasom rekla:

"Griša je padel."

"Poslušaj, Marija, poslušaj me: Ljudje umirajo, to je vojna, saj je vojna... sama veš, da nisi edipa... zaučajo žene, otroke, neveste... Saj je vojna... Mi pa... tisti pa, ki ostanejo, morajo živeti, delati namesto njih in za sebe."

"Griša je padel," je ponovila z istim tonom.

"Da, Marija, to je cena zmage... Razumeš, cena zmage... Gris in drugi..."

"Ti pa živiš!" je nenadoma rekla, glasno, razločno in se zlobno nasmehnila.

Rdečica je oblila njegov ozki obraz.

"Marija, saj vendar veš!"

Da, dobro je vedela. Težko srčno napako ima. Razen tega je zdravnik, špecialist, kirurg in dela to, kar zna najbolje, dela tam, kjer je najbolj potreben.

Ni vedela, zakaj je že rdečica, ki je obliila zdravnikov obraz, navdala z občutkom zadosečenja. In to, da so se mu začele tresti roke. Prav to je hotela, da bi ga z nečem ranila, holeče, nepravično, nelepo, tako, da bi ga čim bolje bolelo. Sedel je bled in nesrečen. Pomisila je, da bi se ji moral prav za prav smiliti, a zadovoljstvo ji je napravljalo prav to, ker je sedel tako nesrečen on, slavni špecialist dr. Viktor Nikolajevič, pred katerim trepetajo začetniki. Sedel kot otrok in njegove male bratice, ki so kot prilepljene nad vrhnjo ustnico, smešno trepetajo.

Nenadoma jo je kot strela prešila misel o tem, kar se je zgodilo. Nobenega pomena ni imelo, da je že nekolikokrat ponovila strašne besede. Ponavljala je, da tega senčnatega, vlažnega

ga kotička, polnega rose in vzduhov zemlje, ki se je prebjala iz dolgega spanja. Njuni prsti so se srečali v šmarjnični gošči, v pomladanski lepoti, sredi gladkih, blestičnih listov, sredi vitkih stebel. Taka je ostala, položena v knjigo, v spomin na tisti dan, ki je minul v vrsti drugih dñi a se loči od njih po belej šmarjnični vonju in po sijaju rose na svilenih listih. Da, bil je tak majski dan. Njen in Grišin dan.

Sedaj je v njeni roki ležala senčna tistih ur — brezupni spomin, varljivi simbol. Bela svila je porumenela, okrogli zvonček je postal suh in ploščat, v njem niso več krožili živi sokovi. Zgubil se je očarjujoči vonj, mlado zelenje lista je pokrila mreža žilic, postal je sivo-rumeno, prozorno, bolezensko.

"Majski dan..."

"Kaj si rekla, Marija?"

Pogledala je Voroncova z očmi, ki niso ničesar videle. Po vsem je pozabil nanj. Pozabil je, da sedi v njeni sobi. On pa je sedel, pozoren, sočuten, s tisto nezinosno, večno napetostjo v pogledu.

"Nič, nič."

Držala je v roki uvelo, suho cvetko. Razprostrila jo je na dlani. Lažja kot peresce je. Ali je mogeče, da ji je nekoč pomenila tako mnogo? Da je nekoč bila opoj in vonj, razcvet in krasota? Kje je tisti dan, za vselej izgubljeni, za vedno minuli dan? In zakaj je bilo treba odtrgati cvečko, vmesavati se v njeni usodo, v usodo bele, nežne, dišečih šmarnice?

Knjiga je bila zbornik pesmi. Tu je bila tudi pesem o šmarnicah, o suhem šmarjničnem dežju v močrem gozdici. Nekoč sta skupaj braha verze in besede so zvenele kot pesem in bile so skrivnostne in radostne kot vonj cvečka. Sedaj pa je minil čas šmarnic in z njimi je minil čas pesmi. Kaj sta vedela onadvaj, sveža in polna harmonije, o človeških nesreči, o obupu, o mračni usodi. Te pesmi o rožah in o ljubezni so bile napisane za srečne ljudi. Odevele so rože, s krvijo je iztekel ljubezen, ljubezen je gnila na daljnjih poljih pod zemljo, odhajala je za vedno v koton bolečine, v brezmočnem pogledu ugašajočih oči. Ne, sedaj ni bil čas za pesmi — pesmi so varale z mirom in harmonijo, miru in harmonijo ni bilo več.

Nenadoma je udarila strela in razbila vse, raztrgala je vse na kosce in raznesla na vse štiri strani po vseh kotičkih sveta.

Seveda, če je vse to res. Morda pa tudi ni res. Mar se ne dogaja tako? Nekdo je prinesel vest, priovedoval kot očividec, potem pa se je izkazalo, da sploh ni bilo tako...

Samo, da tu ni bilo očividec, je bil uradno pismo, uradno obvestilo. Zakaj še upaš, nespametnica, zakaj varša samo sebe, ko dobro veš, da je vse prav tako in ne drugače?

"Hotel sem ti reči, Marija..."

Previdno je položila suho cvečko nazaj v knjigo.

"Hotel sem ti reči... Morda ni potrebno, a... Razumem..."

Vidiš, rad bi, da bi ti nikdar ne pozabila na to, da je poleg tebe človek, ki ti je vdan, ki ti bo vselej, vselej storil vse, da bi ti pomagal... da bi..."

Nasmehnila se je nekako zvinsko in prezirljivo.

"Nehaj, prosim."

Kaj naj bi tu pomagal, kako naj bi spremenil, kar se je zgodilo? Ne, pomoči ni in je, ni moglo biti. Sama je in tako bo vedno. Kaj more razumeti dr. Voroncov, vdan tovarš, sposoben zdravnik, prijažen, dober človek. Saj ona ni bila mlada, blazno zaljubljena deklica, nato pa mlaada, zaljubljena žena. Saj oni ni gradi skupnega življenja z ljubljenim človekom in veri, da je to za vselej, za vso dolgo včestnost. Saj njemu niso svetile zvezde sredji jabilnih vej in zanj niso cvetete šmarnice v gozdici, mokrem od rose.

"Nimaš pravice, Marija..."

Nisi sama, zavedaj se, nisi sama... "Koliko žen sedaj..."

Odmajala je z glavo. Kaj je mogel vedeti Voroncov. Kolikokrat sta z Gregorijem govorila drug drugemu, kolikokrat so ponavljala srečne ustreze, da prav samo onadva edina, edina! Ne, nikoli ni bilo in ni moglo biti med dvojico drugih ljudi to, kar je bilo med njima. Druge

V VOJASKIH BOLNIŠNICAH vežbajo veterane za razne nove poklice, katerim se bodo najlagje prilagodili. Gornja slika jih prikazuje pri učenju slikarske umetnosti.

žene, drugi možje — no da, toliko je bilo žen in toliko mož, z njuna ljubezen je bila edinstvena in brez primere.

"Kaj prav za prav hočeš od mene? Kaj pa takega delam?"

Ali morda slabše delam? Ne, tako delam kot sem prej. Živim, kot sem živila. Kaj ti torej prav za prav ni všeč?"

"Ne laži, Marija. Grizeš se, ugonabljaš, saj nisem slep. Muči se, naprezaš..."

"Nu in kaj?"

"Moras se vezti v roke."

Neprijetno se je zasmajala.

"Kaj se morda nisem vzel v roke? Kaj moreš grajati na meni?"

Kaj, ali se mēcem z mostu v reku, ali hodim na ulico in tulim, si pulim lase in tolčem s pestimi v zid? In zakaj se vmešavaš v moje življenje? Pusti mi, da živim kot sama hočem,

menda imam pravico do tega? Zakaj te tako zanima moja oseba in moje zadeve?"

Sklonil je glavo in se igral s prsti.

"Kaj nimaš bolj zanimivega opravila, kot posediti tu? Saj te niti ne zabavam, kot se navadno govor, ne zabavam te razgovorom. Čemu vse to?"

"Je vzhrok za to. Marija, sama prav dobro veš, da je vzhrok," je zamolkl rekel, ne da bi jo pogledal.

"Vzhrok... Vse to ni tako, doktor... Vse to je tudi nepotrebitno, neresnično in končno, končno... dolgočasno."

"Ali ti presedad? Misliš sem..."

"Ne vem, kaj si misliš. A je neka stvar."

"Kakšna stvar?"

(Dalje prihodnjič.)

NAŠE AKTIVNOSTI

Zbirka ANNE BENIGER

V minulih par tednih je bilo tor Proletarca, nam piše med drugim: "Posiljam osem dolarjev, in sicer eno naročnino za Antonia Stranerja in eno zase.

Predivsem smo se pripravljali na naš veliki koncert, ki se je vršil 20. aprila. O njem ste že čitali, da je izborno uspel. Zasluža to za gre v veliki meri pevem in pevkom Zarje iz Clevelandu, izmed katerih so eni prišli že zgodaj v soboto, nekateri zvečer, ostali pa v nedeljo zjutraj.

Zgodaj v nedeljo popoldne pa je dosegel velik bus, napolnjen z dodatno vsoči dveh doljarjev, so John Korun, Cicero; Louis Steblay in Victor Gregurich, Chicago; Mike Miller, Waukegan; Val Savec, Vicksburg, Miss., in Mike E. Sostarich, Milwaukee.

Obnovitve na list za celo let in po \$1 v tiskovni sklad so poslali Luka Groser, Chicago; John Bartol, Cicero; John Porenta, Rock Springs, Wyo.; John Starvasnik, Kemmerer; John Rupnik, New Market, N.J.; Jacob Oblak, Dillillier, Pa.

Andrew Spolar, Chicago, je obnovil naročnino za dve leti in prispeval \$1 v tiskovni sklad. Vrnili se je s počitnic v Hot Springs, Ark., in se mimogrede oglašil pri nas.

Jack Meseec (Waukegan) je obnovil naročnino za vse leto ter prispeval \$5 v tiskovni sklad.

Anton Mele, Park Hill, Pa., je zaenzo obnovitve naročnino prispeval \$1.50 v tiskovni sklad.

Nove naročnike za list naslovnikom v Jugoslaviji so minuli tedeni poslali Paul Berger in Jóško Ovenc, in pa Louis Muster iz Girarda, O., ki je ob enem prispeval \$1.50 v tiskovni sklad. Nova naša naročnina je tudi Ann Sannemann, ki so jo udeleženci priredbe v korist Proletarca dne 20. aprila videli, ko je vodila tisti od sporeda, katerega je predvajal mladinski krožek SNPJ.

Donald J. Lotrich, tajnik Južoslovenskega hranilnega in posojilnega društva, je prispeval svojo mesečno kvoto \$5, za katerego pošljemo list na izbrane naročnike petim osebam skozi tri mesece, da se prejemnike na ta način pridobi med naročnike.

Naročila za Am. druž. koledar še prihajajo, in pa vsoči za razprodane izvode. Poslali so jih

Lawrence Selak, Star City, W. Va., Anthony Drasler, Forest City, Pa., Louis Jersha, Superior, Wyo., Fran Žerovec, Kenosha, Wyo., Anthony Zupančič, Carmichael, Pa., Frank Remitz, Rock Springs, Wyo., Jacob Adam, Argo, Ill., in Matt Malnar, Willard, Wis. Med drugim nam Malnar piše: "Prilagam znesek za tri celetno naročnino na Proletarca in za pet izvodov koledarja, prej pa sem poslal že vsoči za deset koledarjev. Popust naj gre tiskovnemu skladu. Kar je naročnik, ki zastane naročnino, jih bom obiskal in poskusil, da ne bom nazadovali. Borba proti fašizmu in reakciji se mora nadaljevati! Naj živi sloga mednarodnega delavstva!" Matt Malnar.

Joseph Korič, Detroit, Mich., piše: "Priloženo vam pošiljam vsoči za 150 koledarjev in za dve naročnini. Z razprodajanjem koledarja sem imel še precej dobro srečo, vzlizko potekom, ki jih imamo tu s transportacijo, ker nimam avtomobila. Zato sem se moral posluževati busov in poulične proge. Upam, da jih prodam še več. A ko to pišem, sem primoran biti doma v sosedstvu." Nastopili bodo tudi priredbi.

J. Korič je dosegel v prodaji koledarja v Detroitu nov rekord in mu čestitamo! In uverjeni smo, da je sedaj že spet zdrav kaj je bil.

Poročilo — namreč finančno, o priredbi v korist Proletarca 20. aprila bo objavljeno čim bolj vsiči urejeni in vstopnici, razdane v predprodaji, pojavne.

Iskrena hvala Zarjanom, pevskemu zboru France Prešeren, mladinskemu krožku Perfect Circle No. 26 SNPJ in pa vsem, ki so delali na priredbi ali na kak drugi način pomagali.

Drama "Sin" na čikaškem odru

V proslavitev druge obletnice osvoboditve Slovenije se bo v dvorani SNPJ, 2657 S. Lawndale Ave., vršila pod avspicijo centralnega odbora SANsovih podružnic slovencev v Canarievem 80-letnem delu za boljšo človeško družbo — in ne samo njegovi visoki starost.

Vstopnice za ta banket so v predprodaji in dobe se pri tajnikih podružnic SANs v Clelandu, pri zastopnikih v družbi. Zunanji gostje pa, ki želijo na ta banket, naj si pa rezervirajo vstopnice pismeno pri banketnemu tajniku Ludviku Medvešku, 6409 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio. Rezervacija za banket je odprtta do 25. maja, na poznejše se ni zanašati.

Louis Kaferle.

FJODOR ŠALJAPIN, slavni basist, je nekoč prejel vabilo k udeležbi na koncertu orkestra dunajskih zdravnikov.

Hvala za povabilo — je odgovoril Šaljapin, — toda mnogo prej vabilo je odločil za operacijo slepega črevesa po članih filharmonije, kot da poslušam zdravniški orkester.

Louis Adamič je avtor mnogih knjig. Naročite si jih iz Proletarčeve knjižarne.

Seznam priredb slovenskih organizacij v Chicagu

Pot po slovenskem Primorju

Pot po tistem delu slovenske zemlje, ki je na podlagi Rapallo-ske pogodbe pripadla Italiji, vzbuja zmerom misel na veliko žaloigro našega marljivega, zavednega primorskega ljudstva. Pri tem mislimo na temne sence preganjanja in gorja predfaštične in fašistične Italije. Mislimo na ogromno škodo, ki jo je utrpelno zvesto slovensko primorsko ljudstvo v drugi svetovni vojni. Ta škoda se ceni na štiri in pol milijarde predvojnih lir. Popolnoma uničenih je bilo 5648 stanovanjskih hiš, poškodovanih pa 7431. Gospodarskih poslopij je bilo 4079 popolnoma razdejanih, poškodovanih pa 1759. Škoda na sadovnjakih in vinogradih cenijo na 170 milijonov lir, v trgovini in obrti 282 milijonov lir, v denarju in vrednostnih papirjih na 192 milijonov lir, ostalo škodo pa na 862 milijonov lir. Nepomnjene so ogromne žrtve človeških življenj in človeškega zdravja. Ubitih je bilo 10,803, za delo onesposobljenih 8981. Za 11,802 ni nobenega sledu več. Internarij ali prisilno mobiliziranih pa je bilo 61,300 Slovencev Primorcev.

S koncem vojne pa se je pričelo novo gorje dela primorskega delovnega ljudstva. Zapadna imperialistična politika, ki ni imela nikdar smisla za pravico urejevanje narodnostnih vprašanj, je vsilila razdelitev in razkosanje slovenske Primorske na dve cone: V cono A pod anglo-ameriško (zavezniško) vojaško upravo in v cono B pod jugoslovansko vojaško upravo.

Kdo je imel možnost, da si ustvari jasno sliko o bistvenih razlikah v življenju prebivalstva obeh teh con, bo moral globoko sočutovati v trpkem usodo onih primorskih Slovencem, ki jih je takozvana Morganova črta začasno ločila od rodnih bratov ter jih pahnila v področje anglo-ameriške vojaške uprave, kjer so se dogajale in se dogajajo stvari, ki po svoji krivčnosti in zločinstvu ne zaostajajo v ničemer za onimi v temnem razdobju oblastnikov predfaštične in fašistične Italije. Kakor v politiki in prostvi, tako je zavezniška vojaška uprava v coni A od vsega začetka oviralata tudi v gospodarskem pogledu vsak izpod-buden korak, vsako dobro, zdravo misel primorskega delovnega ljudstva. Toda to ljudstvo je vajeno trpljenja, pa tudi žilave borbe. Krenilo je po svoji poti, po večini proti volji in željam fašističnih preostankov in njim naklonjene zavezniške vojaške uprave. Ko bi slovenski primorski živelj ne imel v coni A svoje zadruge vojnih odiskodovancev, potem bi ne bilo o kakšni obnovi in tej coni ne duha, ne slaha. S svojim požrtvovalnim, vzglednim delom pa je slovensko delovno ljudstvo v coni A pokazalo, da lahko samo obnavljaj in popravlja vasi iz strahotnih ruševin medvojnega časa.

Kmečko ljudstvo se je združilo v svojih Kmetijskih nabavnikih in prodajnih zadružah, ki so se pomnožile in razrasle kljub neštetim oviram zavezniške vojaške uprave. Slovensko Primorje s Trstom in Istrom je namreč že pod pričetkom sedanjega stoletja preizkušeno žarišče zadružne zavesti in zadružne rasti. Poživljajo se spomini na decembra 1903, ko so pri Sv. Jakobu v Trstu ustanavljali prvo proda-jalnico delavskih zadruž. Sest let pozneje je že delovala Delayska zadruža za Trst, Istro in Gorisko. Strm je bil klanec, ki ga je moral prehoditi delavsko zadružništvo v desetletjih predfaštičnega in fašističnega terorja oblastnikov, ki so hoteli z uničenjem zadružnih postojank izvrati iz srca zveztega primorskega ljudstva svetlo misel zadružne vzajemnosti.

Toda vsa ta kruta, krivčna prizadevanja so bila brezusporna. Ko zrem danes z Openskega vrha tja dol v Trstu in preko njegove očarljive kraške okolice mi uha misel k trdnove povezani zadružni ljudski organizaciji, saj posluje danes v samem Trstu in njegovo mokolišu 97 delavskih zadruž. Iz teh zdravih korenin poštenega, vzajemnega zadružništva delovnega ljudstva poganja sočna, živiljenska izpod-bava zavednim delovnim množicam Slobodnega tržaškega ozemlja, ki je bilo zasnovano po vodilnih predstavnikih nazadnjega. imperialistične zato, da se slovenskemu narodu in po-niem novi Jugoslaviji zapre pot.

k sinjim slovenskim jadranskim obalam.

Kako drugačno, toplo, prijetno je ozračje v coni B, ki je pod jugoslovansko vojaško upravo. Tukaj čutiš zdrav ljudski, živiljenski utrip. Tukaj žari upanje v bližnje lepe življenje. Veliki so uspehi vsestranske obnove, s katerimi se lahko ponosa slovensko primorsko ljudstvo cone B, ki živi na področju okrajev Idrija-Cerkno, Postojna, Koper, Herpelje-Kozina, Grgar in Tolmin. Bilo je treba poskrbeti za začasne lesene in zasilne stavbe v tistih krajih, ki so bili v viharju sovražne okupacije popolnoma razdejani, kakor n. pr. Čepovan, Predmeja, Lokavec itd. Pet tehničnih baz je skrbelo za obnovno, delo v borbenost. V najbolj prizadetih okrajih, kjer so vasi popolnoma uničene ali opustošene, bodo ustanovljeni še posebni uradi za obnovno, kakor n. pr. za Idriji-Cerkno, Grgar, Ilirska Bistrica. Danes deluje na področju cone B 55 obnovitvenih zadrž z 3200 članji, ki skušajo pomagati čim več pogorelem v prizadetih.

Sedaj je vse to marljivo slovensko primorsko ljudstvo, ki je dokazalo ves svoj delovni pot let predvsem v trimesecem. Tovem tekmovanju, v nestrenjem pričakovanju zgodovinskega dogodka, ko bo to ozemlje po že izvršenem podpisu mirovne pogodbe z Italijo dne 10. februarja priključeno Federativni ljudski republike Jugoslaviji, bo to hrabro, vzorno ljudstvo obeh teh con, bo moral globoko sočutovati v trpkem usodo onih primorskih Slovencem, ki jih je takozvana Morganova črta začasno ločila od rodnih bratov ter jih pahnila v področje anglo-ameriške vojaške uprave, kjer so se dogajale in se dogajajo stvari, ki po svoji krivčnosti in zločinstvu ne zaostajajo v ničemer za onimi v temnem razdobju oblastnikov predfaštične in fašistične Italije. Kakor v politiki in prostvi, tako je zavezniška vojaška uprava v coni A od vsega začetka oviralata tudi v gospodarskem pogledu vsak izpod-buden korak, vsako dobro, zdravo misel primorskega delovnega ljudstva. Toda to ljudstvo je vajeno trpljenja, pa tudi žilave borbe. Krenilo je po svoji poti, po večini proti volji in željam fašističnih preostankov in njim naklonjene zavezniške vojaške uprave. Ko bi slovenski primorski živelj ne imel v coni A svoje zadruge vojnih odiskodovancev, potem bi ne bilo o kakšni obnovi in tej coni ne duha, ne slaha. S svojim požrtvovalnim, vzglednim delom pa je slovensko delovno ljudstvo v coni A pokazalo, da lahko samo obnavljaj in popravlja vasi iz strahotnih ruševin medvojnega časa.

Ko opazujem to pričakovanje na vrednih obrazih, vidim, kako se mnogočes resno zavedajo tega zgodovinskega trenutka, ki pomeni uresničenje stoletnega sna. Povod se zbirajo delovne množice na sestankih, preučujejo zgodovinske pridobitve narodno osvobodilne borbe, pridobitve, ki jih prinaša nova Jugoslavija, bo to hrabro, vzorno ljudstvo obeh teh con, bo moral globoko sočutovati v trpkem usodo onih primorskih Slovencem, ki jih je takozvana Morganova črta začasno ločila od rodnih bratov ter jih pahnila v področje anglo-ameriške vojaške uprave, kjer so se dogajale in se dogajajo stvari, ki po svoji krivčnosti in zločinstvu ne zaostajajo v ničemer za onimi v temnem razdobju oblastnikov predfaštične in fašistične Italije. Kakor v politiki in prostvi, tako je zavezniška vojaška uprava v coni A od vsega začetka oviralata tudi v gospodarskem pogledu vsak izpod-buden korak, vsako dobro, zdravo misel primorskega delovnega ljudstva. Toda to ljudstvo je vajeno trpljenja, pa tudi žilave borbe. Krenilo je po svoji poti, po večini proti volji in željam fašističnih preostankov in njim naklonjene zavezniške vojaške uprave. Ko bi slovenski primorski živelj ne imel v coni A svoje zadruge vojnih odiskodovancev, potem bi ne bilo o kakšni obnovi in tej coni ne duha, ne slaha. S svojim požrtvovalnim, vzglednim delom pa je slovensko delovno ljudstvo v coni A pokazalo, da lahko samo obnavljaj in popravlja vasi iz strahotnih ruševin medvojnega časa.

Kmečko ljudstvo se je združilo v svojih Kmetijskih nabavnikih in prodajnih zadružah, ki so se pomnožile in razrasle kljub neštetim oviram zavezniške vojaške uprave. Slovensko Primorje s Trstom in Istrom je namreč že pod pričetkom sedanjega stoletja preizkušeno žarišče zadružne zavesti in zadružne rasti. Poživljajo se spomini na decembra 1903, ko so pri Sv. Jakobu v Trstu ustanavljali prvo proda-jalnico delavskih zadruž. Sest let pozneje je že delovala Delayska zadruža za Trst, Istro in Gorisko. Strm je bil klanec, ki ga je moral prehoditi delavsko zadružništvo v desetletjih predfaštičnega in fašističnega terorja oblastnikov, ki so hoteli z uničenjem zadružnih postojank izvrati iz srca zveztega primorskega ljudstva svetlo misel zadružne vzajemnosti.

KEMIJA

Odkritje znanstvenih osnov kemije spada v čas političnega padca feodalizma koncem 18. stoletja. V tem času je bil prizadet način mladega kapitalizma že jasno izrazen. Razvoj kemije kot znanosti do danesnjega časa je tesno povezan z imeni: Karl Wilhelm Scheele, Luigi Galvani, Alessandro Conte Volta, Hmefru Devi, Lomonosov, Bunzen, Kirhof, D. I. Mendeljejev, Strutt Rayleigh, Ramsey, Henri Kevendiš, Aleksander Miers, Konrad von Röntgen, Henri Bequerel, Pierre in Marija Curie. Toda Marie in Pierre Curie nista bila poslednja v vrsti znanstvenih delavcev na tem področju.

Igornanca je preklestvo od Boga. Znanje je perot, ki te po-nese v nebesa. — Shakespeare.

v razvezit šele v dobi vzpona kapitalizma, ko se je proizvodnja razširila na nepregledna nova področja. S pomočjo znanstvenih odkritij v procesih metalurgije je bil omogočen velik razvoj težke industrije, ki je predlog za masovno proizvodnjo strojev in industrializacijo sprolo.

Vzopredno z razvojem težke industrije se je razvijala posebno kemijska industrija, t. j. industrija kemijskih proizvodov. Umetna gnojila, ki jih prizavljajo kemična industrija, so omogočila Severnim državam boljšo izrabbo zemlje. Na ta način je bila ravno kemija tista, ki je olajšala tem deželam preskrbo s hrano. Farmaceutska industrija je izdelala tisoč novih preparatov, ki se jih poslužuje današnja medicina. Organska kemija je okreila in pokazala neizčrpne možnosti izkoriscanja premoga, lignita, lesa in nafta. Iz teh se s pomočjo suhe destilacije, hidrurjanja in drugih postopkov dobiva razna tekoča v plinasta goriva, masti in tehnična olja, neizčrpna vrsta farmaceutskih in kozmetičnih preparatov, zdravil, tekstilnih barv itd.

Kamorkoli pogledamo vsepo-vsod naletimo na prizvode kemijske delavnosti. Tisoči in tisoči stvari uporablja današnji človek, ne da bi se zavedal, da se mora zanje zahvaliti kemiji kot znanosti. To so stvari, ki jih uporabljamo v hišnem gospodarstvu ali pri gradnji strojev, mostov in palač. To so stvari za vsakodnevno uporabo, kakor so sladkor, mleko, soda, ocetna in citronska kislina, alkohol, kvas, sredstva za konzerviranje, svečilni plin, steklo, emajlirana posoda, papir itd. Pri gradnji uporabljamo tele kemične proizvode: cement, umetni kamen, mineralne barve, lake itd. Metallurgija se poslužuje pri proizvajanju kemije proizvodov in njihove predelave. Potom vremena dobitimo alkohol, aceton, glicerin, eter; iz celuloze pa surovine za proizvodnjo papirja, eksploziva, umetne svile. Iz lesa se črpa s kemijskim postopkom ocetna kislina, aceton, metilalkohol, iz premoga svetilni plin, amonijak, natalin, katran. Nadalje proizvajamo iz katranata in sto novih proizvodov za industrijo zdravil in barv. Nafata nam daje potom kemičnih postopkov razne vrste visokovrednih tekočih goriv (bencin), masti in parafina. Z novejšim izkoriscanjem premoga dobivamo iz njega bencin, razna druga goriva, a iz acetilena se pridava zelo zelo komplikiranim postopkom umetni kavčuk in gumi.

Mnoge tvarine, ki so jih se do nedavna pridobivali samo iz prirode, je uspelo moderni kemiji proizvajati na umeten način, ki je cenejši in boljši.

S življenju človeka igra kemija, kot znano veliko vlogo, kajti v teku zadnjih 150, a se posebno v zadnjih 50 letih je kemijska znanost z raziskovanjem odkrila vedno nove in nove možnosti izkoriscanja surovin in vedno nove in nove tvarine. Zato danes lahko z gotovostjo trdimo, da ni nobenega večjega industrijskega podjetja, ki ne bi imelo kemičnega laboratorija za kontrolo pogonskih sredstev in preizkušanje materiala. Na poljih, kjer so ljudje včasih delali samo na podlagi dolgoletnih izkušenj, je kemija pokazala zanitosti, na podlagi katerih smo danes zmožni preusmeriti proizvodnjo.

Kemija je našla s svojimi odkritji široka polja delovanja na najrazličnejših področjih ljudskega udejstvovanja. Medicina se je poslužuje v kliničnih in hospitalnih laboratorijskih, kjer se izpopoljujejo in olajšujejo odkritja in zdravljenja bolezni, kontrolirajo zdravila in živiljenske potrebščine. Kemija je se posebno važna v poljedelstvu, mineralogiji, geologiji itd.

Kemija kot znanost je dala človeku ogromno teoretično spoznajne, ko mu je odkrila enakost osnovnih sestavin materijalov (elementov) v živih in mrtvih prirodi, na zemlji in v vsemirju. Dokazala je, da se ne skrivajo v živih prirodi nobene posebne "živiljenske sile", ki bi bile edino sposobne ustvariti tvarine, iz katerih sestojijo živa bitja. Na svoji zmagovalni poti ni kemija odkrila samo sestava tvarin, ki so neobhodno potrebne živemu organizmu, ampak ji je uspelo, da jih tudi na umetni način sama proizvaja.

Ignoranca je preklestvo od Boga. Znanje je perot, ki te po-nese v nebesa. — Shakespeare.

vi razvezit šele v dobi vzpona kapitalizma, ko se je proizvodnja razširila na nepregledna nova področja. S pomočjo znanstvenih odkritij v procesih metalurgije je bil omogočen velik razvoj težke industrije, ki je predlog za masovno proizvodnjo strojev in industrializacijo sprolo.

Vzopredno z razvojem težke industrije se je razvijala posebno kemijska industrija, t. j. industrija kemijskih proizvodov. Umetna gnojila, ki jih prizavljajo kemična industrija, so omogočila Severnim državam boljšo izrabbo zemlje. Na ta način je bila ravno kemija tista, ki je olajšala tem deželam preskrbo s hrano. Farmaceutska industrija je izdelala tisoč novih preparatov, ki se jih poslužuje današnja medicina. Organska kemija je okreila in pokazala neizčrpne možnosti izkoriscanja premoga, lignita, lesa in nafta. Iz teh se s pomočjo suhe destilacije, hidrurjanja in drugih postopkov dobiva razna tekoča v plinasta goriva, masti in tehnična olja, neizčrpna vrsta farmaceutskih in kozmetičnih preparatov, zdravil, tekstilnih barv itd.

Kamorkoli pogledamo vsepo-vsod naletimo na prizvode kemijske delavnosti. Tisoči in tisoči stvari uporablja današnji človek, ne da bi se zavedal, da se mora zanje zahvaliti kemiji kot znanosti. To so stvari, ki jih uporabljamo v hišnem gospodarstvu ali pri gradnji strojev, mostov in palač. To so stvari za vsakodnevno uporabo, kakor so sladkor, mleko, soda, ocetna in citronska kislina, alkohol, kvas, sredstva za konzerviranje, svečilni plin, steklo, emajlirana posoda, papir itd. Pri gradnji uporabljamo tele kemične proizvode: cement, umetni kamen, mineralne barve, lake itd. Metallurgija se poslužuje pri proizvajanju kemije proizvodov in njihove predelave. Potom vremena dobitimo alkohol, aceton, glicerin, eter; iz celuloze pa surovine za proizvodnjo papirja, eksploziva, umetne svile. Iz lesa se črpa s kemijskim postopkom ocetna kislina, aceton, metilalkohol, iz premoga svetilni plin, amonijak, natalin, katran. Nadalje proizvajamo iz katranata in sto novih proizvodov za industrijo zdravil in barv. Nafata nam daje potom kemičnih postopkov razne vrste visokovrednih tekočih goriv (bencin), masti in parafina. Z novejšim izkoriscanjem premoga dobivamo iz njega bencin, razna druga goriva, a iz acetilena se pridava zelo zelo komplikiranim postopkom umetni kavčuk in gumi.

Mnoge tvarine, ki so jih se do nedavna pridobivali samo iz prirode, je uspelo moderni kemiji proizvajati na umeten način, ki je cenejši in boljši.

S življenju človeka igra kemija, kot znano veliko vlogo, kajti v teku zadnjih 150, a se posebno v zadnjih 50 letih je kemijska znanost z raziskovanjem odkrila vedno nove in nove možnosti izkoriscanja surovin in vedno nove in nove tvarine. Zato danes lahko z gotovostjo trdimo, da ni nobenega večjega industrijskega podjetja, ki ne bi imelo kemičnega laboratorija za kontrolo pogonskih sredstev in preizkušanje materiala. Na poljih, kjer so ljudje včasih delali samo na podlagi dolgoletnih izkušenj, je kemija pokazala zanitosti, na podlagi katerih smo danes zmožni preusmeriti proizvodnjo.

Kemija kot znanost je dala človeku ogromno teoretično spoznajne, ko mu je odkrila enakost osnovnih sestavin materijalov (elementov) v živih in mrtvih prirodi, na zemlji in v vsemirju. Dokazala je, da se ne skrivajo v živih prirodi nobene posebne "živiljenske sile", ki bi bile edino sposobne ustvariti tvarine, iz katerih sestojijo živa bitja. Na svoji zmagovalni poti ni kemija odkrila samo sestava tvarin, ki so neobhodno potrebne živemu organizmu, ampak ji je uspelo, da jih tudi na umetni način sama proizvaja.

Ignoranca je preklestvo od Boga. Znanje je perot, ki te po-nese v nebesa. — Shakespeare.

BUSINESS DIRECTORY

SPECIAL OFFER — WIN BACK YOUR HEALTH! FIRST EXAMINATION \$1.00

Tell

IS PEACE TOO EXPENSIVE

It is easy to dismiss Henry Wallace's talk of a \$50 billion world reconstruction program as moonshine, but it will be worth everybody's while to give the matter a second thought.

If \$50 billion seems like a lot of money, it should be compared with the \$300 billion which this country alone spent on the war. Or consider that in the last seven years our government has spent or committed to spend abroad, for nonwar purposes (loans, relief, participation in world financial institutions, etc), more than \$21 billion. Or look at the estimate of the Magazine World Report that the Truman Doctrine, if carried to its logical conclusion, implies loans and grants, public and private, of \$21 billion in the next three years.

Even if America were to put up all of the \$50 billion, which Mr. Wallace does not propose, it is clear that this sum spread over 10 years would not be markedly out of line. Last year the United States sold abroad goods and services worth \$15 billion, and bought abroad goods and services worth only \$7 billion—a difference of \$8 billion. We were able to do this mainly because we lent and donated abroad in 1946 goods worth nearly \$7 billion. If we expect to maintain such a level of exports—and that means keeping millions of Americans working at the things they do best—we must consistently close the import-export gap, first, by taking more imports, and second, by wise foreign investments.

The real question is not whether our capital shall go abroad—it will do so in any case—but whether it shall be so used as to make the maximum contribution to sustained world prosperity and lasting peace. If we lend blindly for nonproductive purposes, or for the purely negative purpose of "stopping Russia," then ultimately the loans will go into default and the artificial market for our goods will suddenly disappear. But if we lend for development of economic resources and for lifting the standard of living overseas, we shall help build permanently larger world markets, in supplying which our industry and labor will heavily share.

It is Mr. Wallace's point that such an investment program will be not only the soundest economic policy, but the best and probably the only way of eliminating Communist-capitalist friction and removing the basic causes of war. The argument cannot be disposed of with a hoot of derision. We could build a Jordan Valley Authority in Palestine for less money than we propose to spend in Greece and Turkey within a single year. A Jordan Valley Authority would pay for itself in the long run, would provide the economic base for a lasting solution of Jewish-Arab conflicts, and would interpose a formidable barrier of prosperity to the spread of Communism in the Middle East. Would that not be a sounder investment than the equipping and feeding of troops?

—The Chicago Sun

Is The Economy Of The USA Headed For Another Collapse?

By RAYMOND F. HOFSES

Editor, Reading Labor Advocate
If the American people had the intellectual self-respect they ought to have they'd be resentful as all get out about the way they have been insulted by fairy tales about "free enterprise."

The fact is that nobody really wants enterprise to be free. Also it is becoming increasingly evident that the more freedom enterprise has in the days of corporation ownership and control, the less the interests of the American people are served.

In a recent "Merry-Go-Round" column Drew Pearson supplies an example of how the government is mixed up in the "enterprise" of this "free" economy.

Pearson tells about a meeting of the President's cabinet with his three-man Economic Advisory Council. Now the fact that there is such a thing as an Economic Advisory Council shows that we have departed a long way from the time when the government's relation to private business was what Herbert Hoover described as an "umpire of fairness." That meeting was evidence that should convince any jury that the government is meddling in the business of those people who are wrongly called "free" enterprisers.

Moreover, just as it is clear that the people have been handed a lot of bunk, it is also becoming evident that the major concern of the

administration is to safeguard the profit racket against the anarchistic practices of its profit-grabbing beneficiaries.

What caused President Truman to call his cabinet and his economic advisers together was the imminence of an economic collapse, similar to that of 1929 and resulting from the same profiteering practices. Pearson tells how Dr. Edwin G. Nourse, chairman of the counsel, warned that the situation is dangerous and that we're "riding to a fall" unless something is done (to avert a "recession") soon. Also that Nourse wanted the steel industry to reduce prices and expand production.

Just what group the phony "free enterprisers" in the administration hope to benefit by government action was indicated by Secretary of the Treasury Snyder's treatment of the Nourse suggestion.

Snyder doesn't think it's fair to ask the steel industry to expand at this time. Why? Well, if it does markets will be glutted and profits will be wiped out.

In plain English this means that so far as President Truman's fellow Missourian is concerned, it is all right for the government to limit the freedom of enterprise, provided the steel trust and other corporation giants are not prevented from making profits. Corporations must be free to mullet the people. They must not be forced to give service to the people, not even to prevent a major catastrophe to millions of workers.

All Oiled Up

By COVAMI

I puzzled long to find the cause Of this most righteous war of wars Now raging on the Semite soil. And, as I hunched it, it was—OIL.

The oil that is more precious than The sacred grease of Judah's clan, The grave wherein Christ's ashes rest,

The spot Mahomet's foot has blest.

And then I saw, at last I knew Why Arab has it in for Jew; Why Uncle Samuel's airplanes hum, And Islam growls at Christendom.

L'ENVOI.

Where gold once held the tribes in awe, Petroleum is now the law;

It is the dope that Belial brews To satidize Destruction's crews; The "black gold" Mammon clinks and clinks.

MANY NEW HOLIDAYS PROPOSED

Every Day Will be Sunday, By and Bye," goes the old song. Nearly every day would be a holiday if Congress gives approval to a batch of bills now before the House Judiciary Committee.

All told, there are 27 of these proposals, and the committee has decided to make one bite of them. All call for the creation of legal holidays or observance days.

Among them would be a Grandmother's Day, a Patriot's Day, a Constitution Day, a Lincoln Gettysburg Address Day, National Freedom Day, Shut-In's Day, National Farm Day and American Indians' Day.

There would also be a National Heart Week, a National Bible Reading Week, a Thomas A. Edison Day, a Pulaski Day and a Marines' Day.

It is unlikely that any will get through.

THE MARCH OF LABOR

Why Not Rewrite Income Tax Laws

Much talk about cutting income taxes, but an extremely important point is totally ignored.

Our income tax laws are so written that no ordinary man can understand them. That makes it possible for an army of "tax experts" to grow rich. The poor man can't hire a "tax expert," but the rich man can. Therefore, the rich man is the chief beneficiary of the obscurities in the law and regulations.

Then there are scores of "loopholes" in the law—probably deliberately placed there by the "experts" who wrote the law.

Is it any wonder that tax evasions run into fantastic figures? Up in Wisconsin the collector of internal revenue says \$100,000,000 could be collected in that state alone if the proper effort were made. What would be the total for the nation? It would run into billions.

Then if the "loopholes" were plugged, additional billions could be collected and only crooks would suffer.

If these reforms were worked out honestly and fearlessly, there would be plenty of money for any reasonable budget and for generous tax reductions, too.

—LABOR, Washington, D. C.

LOOKING AHEAD

By Len De Caux

"THERE YOU go exaggerating!" said a sceptical friend. "Congress wants to pass a law restricting unions and Phil Murray starts talking of fascism."

"What he said was that enactment of this legislation would be the first real step toward the development of fascism in the United States," I corrected. "And he said it very deliberately."

* * *

MY MIND went back to an evening in the winter of 1925.

I was working in Berlin at the time and had been invited to a party in the apartment of an American correspondent there.

The guests were mostly Germans, several of them Jewish. They were liberal and well-informed people, and the conversation turned at times to the possibility of fascism in Germany.

Mussolini was in power in Italy. Trade unionists there were being dosed with castor oil and beaten up. The fascists were hard at work suppressing the labor movement.

In Germany, a crazy demagogue called Hitler was attracting minor attention as he organized his gangs. But the group at the party were more interested in certain reactionary trends developing in the normal political life of the country.

* * *

A LAWYER expressed what seemed to be the general attitude.

"What you don't understand," he told me, "is that fascism is alien to the character and traditions of the German people. It might succeed in a country like Italy, but never in Germany."

"Naturally our industrialists try to curb the unions when they get too much power and, naturally, they get scared of the reds. But they operate chiefly through the conservative parties, within our democratic framework, even though some may put a little money into Hitler on the side."

It is unlikely that any will get through.

The German people are much

That \$750,000 Fine

Congressman Charles W. Vursell, of Salem, Illinois, in whose district the tragic Centralia blast occurred recently, has presented legislation in Congress asking that the recent \$750,000 fine imposed on the United Miners be established in a trust fund for the benefit of the Centralia widows and orphans.

On the face of Vursell's proposal, the idea seems to be a good one. But what of the hundreds of thousands of widows and orphans of other coal miners who lost their lives in previous disasters, or who died one by one in rock falls and roof falls and other accidents in coal mines?

Shall we place a value on one life above another? Shall we say that the widows and orphans of Centralia's dead suffered a blow more severe than that suffered by the widows and orphans of the Monaca disaster on Christmas Eve only a few years ago?

The general principle of Vursell's idea is a good one—but it must not be established on the basis of a circumscribed case. If that fund should be transferred for the benefit of widows and orphans, let it be established for the benefit of ALL widows and ALL orphans of ALL coal miners in the future who may give their lives in the dark of coal mines throughout the nation.

But the establishment of a fund of \$750,000 for such a purpose is insufficient. Let that fund be increased so that no widow and no orphan, deprived of the family bread winner, may suffer economic loss through the irreplaceable loss of a beloved husband and father.

It is to be hoped that Congressman Vursell's vision will be sufficiently broadened to accomplish the establishment of such a fund.

Now that the Courts have held up the balance of the fine, we presume that Vursell will want all of the \$3,500,000 for the fund.

—Progressive Miner.

How Socialists Would Do It

Discovery of rich deposits of potash in the Canadian province of Saskatchewan gave the socialist-minded officials of that province an opportunity to show the world what socialists everywhere would like to do with nature's resources.

Saskatchewan is the stronghold of the Commonwealth Cooperative Federation, the organization which has the elimination of the profit system as its ultimate objective.

When the potash, which is as important to agriculture as uranium is to the atom bomb, was discovered, its development was promptly made a public enterprise.

Here in the private-profit United States that would have been deemed destructive of the spirit of "free enterprise." There is little doubt that private-profit interests would have been given the "freedom" to exploit that natural resource as they do all others.

We have contrasting examples of what "free enterprise" means to capitalists in the manner in which the "free enterprisers" of this country sold valuable war plants which were built with the bond-buying public's dollars (bonds will win the war—remember!) to private interests for a fraction of what they cost. Also in the way the big-and little-inch pipe lines were handed over to profit-makers instead of being used to give public service without profit.

Saskatchewan's Natural Resources Minister J. L. Phelps has pointed out that potash reserves on the American continent are limited. "Conservation and maximum utilization of such deposits as ours should be the dominant principle in their development," he declared.

All of which should make the apostles of profit gasp. What is Canada coming to, when they think of conserving nature's gifts for the people instead of ripping them from the ground as quickly and wastefully as possible for a quick kick-off?

What's Canada coming to? Well, perhaps to democratic socialism!

—Reading Labor Advocate.

Talk English, Please

An Englishwoman, having looked in vain for a certain kind of notebook in the big stores of pre-war Hong Kong, came upon a tiny, grimy stationer's shop. Entering, she asked the Chinese proprietor: "Have got notebook? All little hole along topside."

The reply was: "I have several notebooks, madam, of different sizes, with perforated pages."

PROFITS AND PROFITEERING

Not four months ago, industrialists damned the Robert Nathan report that industry could pay higher wages and reduce prices, but these industrialists have now been hoisted on their own petards.

The National City Bank of New York, one of the world's largest, in its April letter, exposed some 2,900 of the nation's largest firms by pointing out that "profits in many lines more than doubled the previous years."

As an example, the bank pointed out that profits in many, many lines were more than a hundred per cent greater than for the year before.

These lines were baking products, meat packing, liquors, cotton goods, silks and rayons, woolen goods, hosiery manufacturers, clothing and wearing apparel manufacturers, cement and other stone manufacturers.

Chain stores of all kinds, food and otherwise, department stores, mail order houses and miscellaneous and wholesale companies also made more than double their profits of the year before.

Hundreds of firms reported increases in profits of from 30 to 99 per cent.

Coal companies made profits in 1946 of \$35,900,000, as compared with profits of \$23,900,000 for the year before.

All in all, 2,958 companies reporting showed profits in 1946 totalling \$6,700,737,000 against \$5,240,761,000 the year before.

The greatest profiteering group in the entire list was that of cotton goods, woolen goods, silks and rayons, other textile products and clothing apparel manufacturers.

No wonder they wanted OPA killed!

—Progressive Miner.

FASCISM IN ACTION

Without looking for the sinister, we find painfully suggestive the apparent attempt of the House Administration Committee to keep from the public a booklet on "Fascism in Action," prepared by the Library of Congress. The printing of nearly half a million copies of a companion volume, "Communism in Action," has been authorized by Congress, but Representative Patman's bill to print the document on fascism was quietly interred in a committee pigeonhole, from which Patman has been vainly trying to extricate it since February 5. The subcommittee charged with consideration of the bill is headed by Representative Corbett, a Pennsylvania Republican who airily dismisses the study as "pretty old stuff." He may be right, but we see no reason why the country should accept, as the last word on the subject, the decision of a single Congressman, particularly one with an ultra-conservative voting record. The four editors of the New York Post's "Washington Memo" have smoked out Patman's introduction to the booklet, and judging from the excerpts printed in that column, we would guess that the study might be something of a bombshell. Certainly it is not "old stuff" for a Texas Democrat to write that "there are dangerous tendencies toward fascism in the U. S." Or that "some of our top political men make statements in thinly veiled terms which would do credit to Rosenberg, Hitler, or Goebbels." We suspect that there is something more in the suppression of this study than Mr. Corbett's casual and high-handed judgment on its freshness, and we mean to keep raising the issue until we find out what that something is.

The Nation

Who Does Your Thinking

"Hold on" you are going to say. "I do my own thinking. No one tells me what to say!"

Perhaps that is true—but is it your head or your heart or your cussedness that dictates what you think?

We are no nation of group thinkers—an American Europe, drawn each way by conflicting interests and hamstrung at every turn by barriers of age-old, misunderstandings. We are free men who cooperate but who do not belong in groups. Under our democratic form of government we are free to determine our own thoughts, and that implies a personal responsibility as to what we let rule our thoughts—our heads, our hearts or our cussedness.

Just as we need three branches of government to check usurpation of power by any one, so we need to let the three—head, heart and cussedness—rule our thoughts.

Unquestionably we must first think with our heads, for we need clear and logical thought. We need to face and assimilate facts, to be realistic, and practical in time of national tension. But we must also think with our hearts, that we may add the leaven of compassion to our thoughts, that we may have faith and hope and charity, that we may work in harmony with our fellow Americans because we think in harmony with them.

To these two we must add the spice of cussedness, turning it from personal prejudices against people to an active determination to fight a thing—an evil which seeks to divide and disrupt, to set religion against religion, race against race, class against class—and even to set Labor against Labor—an evil which seeks to